

SAKs medlemmar ställdes inför många vackra naturvyer när de besökte Afghanistan och SAKs fältverksamhet i höstas.

På resande fot med SAK

TEXT & BILD: ÅKE JOHANSSON

Med medlemskap i svenska Afghanistankommittén som gemensam bakgrund reste vi, ett gäng på sex Afghanistanvänner, till Kabul i november 2005. Vi strålade samman i Paris och dagen efter anlände vi till Kabul via Dubai, fulla av förväntningar på var denna ingivelse skulle ända. Inte direkt en vanlig turistresa. Maria och jag åkte tillsammans redan från Arlanda. Hon läser ofta brittiska Independent och hittade förstås just denna dag en artikel om ett av världens mest riskabla flygbolag, *Scaryana*. Det vill säga Aryana, som vi skulle åka till Kabul med. Nu skrev de dock också att bolaget har fått in en del nyare flygplan. Det gick ju bra.

En kontrasternas resa blev det. Med självmordsbombare och ameri-

kanska soldater på helspänn i Kabul. Fattiga och nyrika. Lyxpalats för ministrar och kommandanter i stadsdelen Sher Pur, även kallad Thief Colony. Många gatubarn och tiggare bland enorma mängder bilavgaser. Och samtidigt en överdådigt vacker natur. I bergen i Wardak liksom på vägen upp till Salangpasset och vidare upp till Takhar i norr. Dessutom en översvallande gästvänlighet överallt.

Vad hinner man då med på tio dagar? Inte mycket kan man tro, men vi hann ändå med en hel del skulle det visa sig.

I Kabul besökte vi SAK-kontor KMO, Kabul Management Office och fick snabb information om kommitténs verksamhet på olika områden.

Från Kabul åkte vi norrut via det snöhöljda Salangpasset (3 307 meter över havet enligt Gunnels höjdmä-

tare). Alla bilar var tvungna att förses med snökedjor.

Vi stannade till för lunch på SAKs kontor i Pul-i-Khumri och fortsatte sedan till Kunduz. Här övernattade vi på ett nybyggt tyskt gästhus. Det planerade boendet hemma hos afghaner stöp på en bestämmelse att utlänningar inte fick bo hos afghaner i Kunduz utan måste bo på hotell. Lite märkligt.

Det stora provinssjukhuset i Kunduz drivs numera av SAK, som av Kabulregeringen utsetts att sköta all sjukvård i provinsen. Särskilt roligt förstås för Linnea som har haft kontakt med barnmorskeutbildningen vid sjukhuset. Vi fick träffa den andra kullen av elever som just börjat. Lite trist vid sjukhusbesöket var att datorns internetanslutning inte användes. Kostnaden var nämligen astronomisk – 400 dollar per månad. ►

► Vår resa gick österut till staden Taloqan. Här fick vi se hur SAKs program RAD (handikappprogrammet) fungerar i verkligheten. I ortopedverkstaden tillverkas bland annat proteser och rullstolar och patienter får hjälp i form av sjukgymnastik, specialundervisning för barn med syn- och hörselproblem med mera. Hela 95 procent av patienterna i Taloqan är minoffer.

– Det som mest imponerat på mig under resan är hemträningen för handikappade i Taloqan, berättade Linnea. Som den fyra år gamla pojken som legat stilla i tre år och nu klättrade omkring med hjälp av en särskild gåstol. Han hade nu också börjat prata.

En tränare kommer tre gånger i månaden, följer en noggrant planerad rehabilitering och lär familjen att träna med barnet. Till och med bättre än i Sverige!

Tillbaka i Kunduz kom vi tyvärr för sent för att se en Bushkazi-tävling (Afghanistans nationalsport där de tävlande sitter på hästryggen och ”bollen” utgörs av ett getkadaver). Men vi fick i alla fall se de fina hästarna.

Och på vägen till Kabul besökte vi Bibi Fatima-skolan i provinsen Baghlan. Som alla skolor – full av kunskapsförstående elever. Anders överlämnade presenter från SAKs Skövdekommitté och höll tal för lärare och elever. Några flickor sjöng och efteråt var det examen, sista skoldagen före terminsuppehållet.

Tillbaka i Kabul blev vi tyvärr instängda på våra gästhus. En självmordsbombare hade utlöst en bomb på Jalalabadvägen, i Kabuls utkanter, samma väg som SAKs huvudkontor ligger på. Men här finns också ett FN-kontor och baser tillhörande Isaf och USA-koalitionens styrkor. Dessutom

finns här det ökända Pul-i-Charki-fängelset.

SAKs säkerhetsrestriktioner hårdnade och Linnea missade tyvärr en fest hos en afghansk familj som hon var inbjuden till. Maria hann dock med att komma ut till en konstskola. Dagen därefter kom vi iväg på en ny resa, nu till Wardak, söder om Kabul. Vi delade upp oss och besökte skolor, kliniker, väg- och brobyggen med mera. Karina blev till och med inbjuden till ett afghanskt bröllop!

Även i Wardak sköter SAK sjukvården åt regeringen men här finns också ett nytt projekt, *National Solidarity Programme*, NSP, där en ny civil administration ska byggas upp via demokratiska val. Programmet är dock inte helt problemfritt, det finns kritik från flera håll. Bland annat att programmet går för fort fram, fick vi veta av en av våra afghanska vänner som själv arbetar med projektet.

Kanske var det mer den fantastiska naturen som tjusade oss i Wardak, särskilt att resa invid foten av det mystiska berget Koh i Baba – snöbeklätt och majestätiskt.

Vägen var ännu körbar, men bara en månad senare skulle snön komma och stänga av byar från varandra för flera månader. Och vad lever folk av då? Hur överlever de den kalla vintern? På kliniken i Jalrez berättade en läkare att han inte längre har några undernärda patienter. Efter flera år av rikligt med regn och snö kan folk nu leva på vad jorden har att frambringa.

Tillbaka i Kabul hann vi med att besöka några andra organisationer, liksom Kabuls museum och den klassiska nu renoverade Baburs trädgård. Det Afghanistan som i svenska media framstår som bara stenöken har för

oss visat upp helt andra sidor, med äppel-, mullbär-, granatäppel- och valnöts-träd, ris, druvor och bomull. En grön prakt inför den kommande vintern. Och självklart blev det tid för att köpa hem presenter, mattor, pakholmössor, västar och schalar, smycken och keramik.

Och middagar, som hos Jesper Jensen, SAKs platschef, som i kommitténs trevliga Holland House bjöd på egna specialitéer och intressant prat. För honom, liksom flera afghaner, var det självklart att kalla Kabul för en ockuperad stad.

Elisabeth Johansson, administrativ chef på kontoret i Kabul hade gjort ett fantastiskt program och såg till att det också i stort kunde följas. Men en sak var hon hela tiden förvånad över, nästan som besviken.

– Är det ingen som blivit magsjuk?

Dag efter dag kunde jag överraska henne. Nej, vi är alla friska och pigga. Med en portion tur förstås, men så var det också ett ordentligt gäng SAK-medlemmar, som skötte sig väl.

Allt fungerade bättre än någon vågat hoppas, trots säkerhetsproblemen. Förutom Elisabeth och Jesper, ett stort tack till alla som hjälpte till under resan, chaufförer och tolkar, programchefer och vakter, alla gjorde ett jättejobb för att göra vår resa till ett minne för livet. Sedan är det upp till oss i gruppen att kunna berätta om Afghanistan och SAKs arbete för folk här hemma. Med på resan var förutom jag själv: Gunnel Suu, Karina Lundgren, Linnea Larsson, Anders Boström och Maria Järnefors. ■

Åke Johansson var tidigare informatör på SAK. I dag frilansar Åke som journalist och är aktiv i Sundsvalls lokalkommitté.